

5 / 2002
Joulukuu

MIESSAKIT RY

Jäsentiedote

URHO

UUSIA VÄYLIÄ MIEHILLE

WWW.MIESSAKIT.FI

Jäsentiedote 5/2002

Tässä numerossa:

sivu

Kohti uutta vuotta Pääkirjoitus	3
Ilmoitustaulu	4
Tampereen miespäivien satoa	6
Mukaan miesryhmään	22
Liity jäseneksi	23
Kinkun paistoon, hyvät herrat!	24

URHO - uusia väyliä miehille

Päätoimittaja, ulkoasu ja taitto
Tomi Timperi

Toimituksen yhteystiedot
URHO / Miessakit ry
Annankatu 16 B 28
00120 Helsinki
Puh. 09-612 6620
Faksi 09-6126 6210
Sähköposti miessakit@miessakit.fi

Kohti uutta vuotta

Kulunut vuosi on ollut yhdistyksemme toiminnan kannalta hyvä. Yhteiskunnassa on herätty entistä laajemmin keskustelemaan muuttuneiden sukupuoliroolien vaikutuksista, ja ennen kaikkea myös me miehet olemme avanneet yhä rohkeammin sanaista arkkuamme. Se, että keskusteluissa ovat mukana molemmat sukupuolet, on mielestäni tärkeä perusta rakentavaa kumppanuutta kehitettäessä.

Miessakit ry on järjestönä vahvistanut asemiaan kolmannen sektorin toimijoiden kentässä. Lukuisat yhteydenotot yhteistyön kehittämiseksi vahvistavat uskoa erityisen miesspesifisen osaamisen tärkeydestä, ja toisaalta sen puutteesta.

Kasvava kiinnostus toimintaamme kohtaan asettaa myös järjestöllemme uudenlaisia haasteita, joihin vastaaminen vaatii asiallista harkintaa ja määrätietoista kehittämistä. Omat rajat on tiedostettava ja perustan vaaliminen muistettava.

Muuttuvan yhteiskuntamme esiin tuomat lukuisat ongelmat vaativat mielestäni erityisesti aikuisuuden tukemista ja sitä kehittäviin toimintoihin paneutumista. Usein puhutaan lapsen edun ensisijaisuudesta - mielestäni tärkein etu lapsillemme on vanhemmuuden tukeminen. Vanhemmille ei mielestäni yksin voi säilyttää lasten hyvinvoinnin taakkaa ilman, että yhteiskunta tukee heitä nykyajan vaateiden mukaisesti.

Nyt joulun lähestyessä koen olevani väsynyt, mutta onnellinen - paljon on saatu aikaan ja vähintään yhtä monet uudet haasteet odottavat, vaan onneksi kohta saadaan kystä kyllä ja lepoa riittämiin. Hauskaa Joulua ja onnellista uutta vuotta - tavataan helmikuussa!

Tomi Timperi
toiminnanjohtaja

Valiokuntaneuvos Pentti Arajärvi Miessakit ry:n valtuuston puheenjohtajaksi

Miessakit ry:n valtuusto valitsi 4.11.2002 puheenjohtajakseen valiokuntaneuvos Pentti Arajärven. Uuden puheenjohtajan toimikausi alkaa 1.1.2003 ja on vuoden mittainen.

Yhdistyksen hallituksen puheenjohtajana jatkaa tutkimusprofessori Matti Rimpelä ja hallituksen muina jäseninä toimitusjohtaja Juha Koiso-Kanttila, projektivastaava Samuli Koiso-Kanttila, professori Esko Koskenvesa, valokuvaaja Reijo Ranta, filosofian tohtori Pekka Sauri, kehityspäällikkö Risto Tanskanen ja diplomi-insinööri Pekka Virtanen.

Toiminnanjohtajana jatkaa Tomi Timperi.

Kokouksessa vahvistettiin myös toimintasuunnitelma ja talousarvio vuodelle 2003. Toimintasuunnitelman pääkohdat ovat luettavissa internet-sivuiltamme joulukuun puolivälistä alkaen.

MIESRYHMÄTOIMINTAA

Kokoamme myös teemaryhmiä

Miesryhmätoiminnastamme kiinnostuneet miehet ovat kasvavassa määrin kyselleet erityisten teemojen ympärille koottuja ryhmiä. Käytännössä miesryhmissämme keskustellaan niistä aiheista, joita ryhmän jäsenet keskusteluun tuovat, joten minkä tahansa aiheen innoittamana kannattaa ryhmään hakeutua.

On kuitenkin selvää, että joskus jokin tietty elämäntilanne on sen verran hallitseva, että siitä on hyvä puhua samassa tilanteessa olevien tai sen kokeneiden kanssa. Aiheita, jonka ympärille ryhmiä tällä hetkellä halutaan koota ovat mm. vanhemmuus, parisuhteen kriisit, ero, työuupumus, yksinäisyys, jne. Ilmoittaudu mukaan, jos em. aiheet kiinnostavat tai ilmoita meille, minkä teeman ympärille haluaisit ryhmän koottavan.

Espoolaiset huomio!

Oletko vailla sopivaa miesryhmää? Olemme löytäneet uuden yhteistyökumppanin Espoon keskuksesta. Kalliolan setlementin Askel-projektin toimijat tarjoavat käyttöömmme tilaa miesryhmätoimintaa varten.

Ota siis yhteyttä toimistoon, puh. 09-6126620, ja ilmoittaudu mukaan - uusia ryhmiä perustetaan jatkuvasti.

MIESFOORUMI Syksy 2002

9.12.2002 klo 18-20

Kuntouta sydäntäsi!

Alustaja:

Jukka Laitakari

terveystieteiden professori
Jyväskylän yliopisto

Miten terveellisillä elämäntavoilla ja ruokavaliolla voidaan ennaltaehkäistä ja kuntouttaa sydänsairauksia?

Tilaisuus järjestetään
Miessakit ry:n koulutussalissa,
Annankatu 16 B 28, Helsinki.

Pääsymaksu 3 euroa,
jäsenet ilmaiseksi.

**Tervetuloa kaikki
asiasta kiinnostuneet!**

ILMOITTAUDU ASIAANTUNTIJAKSI!

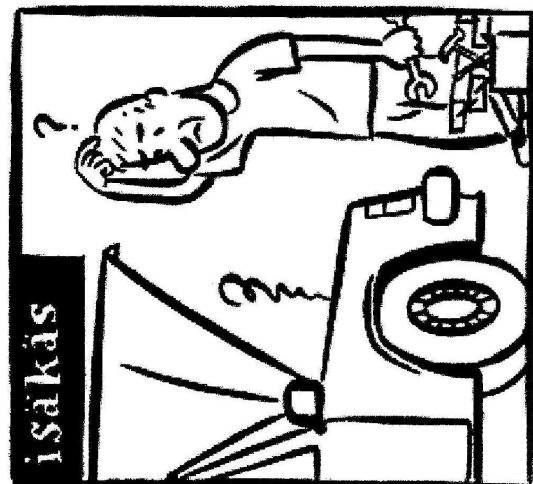
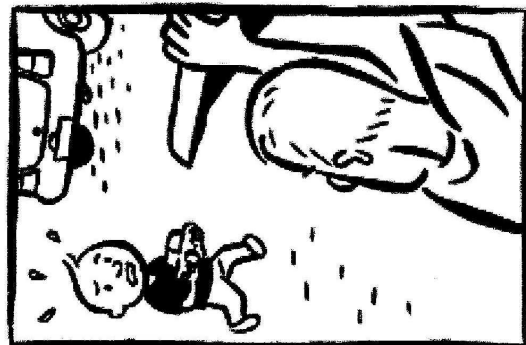
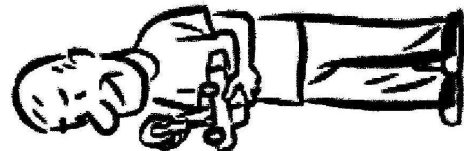
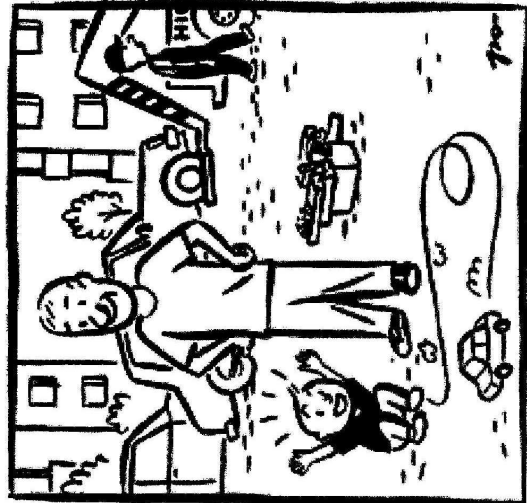
Yhdistyksemme pääkallopaikalle satelee nykyään puheluita, joissa toimittajat lehdistöstä, radiosta ja televisiosta etsivät miehiä haastateltaviksi erilaisista aiheista. Päätimme ryhtyä keräämään tietopankkia sellaisista miehistä, jotka saattaisivat olla käytettävissä em. tarkoitukseen. Nimiä ei pidetä missään esillä, mutta toimittajan ottaessa yhteyttä annamme hänelle sopivan henkilön numeron, jonka jälkeen ko. henkilö voi itse vastata toimittajalle onko hän valmis kyseessä olevaan haastatteluun.

Etsimme miehiä puhumaan esim. seuraavista aiheista:

- Isä yksinhuoltajana
- Isä etähuoltajana
- mies ja uupumus
- miehen yksinäisyys
- parisuhdekysymykset
- isyyskysymykset
- tasa-arvokysymykset
- mies ”naisten alalla”

Mikäli olet periaatteessa valmis haastateltavaksi, ilmoittaudu Tomi Timperille (yhteystiedot sivulla 2) ja kerro, mitkä em. aiheista ovat sellaisia, joista Sinua mahdollisesti voisi haastatella, tai jos mieleesi tulee jokin muu aihe, kerro siitä ihmeessä.

Tervetuloa mukaan jakamaan kokemuksiasi muiden tueksi!

Tampereen miespäivien satoa

Miespäivien avauspuhe
Hannu T. Sepponen
järjestelytoimikunnan puheenjohtaja

HYVÄT KUUDENSIEN MIESPÄIVIEN OSANOTTAJAT!

Toivotan teidät mielihyvin tervetulleiksi jo kuudetta kertaa Tampereelle - hieman vaateliaasti sanottuna - valtakunnallisille, jo kuudensille Miespäiville.

Aikaa on jo kulunut viisi vuotta siitä, kun miesemansipaatio oli puoli yhdeksän uutisten ykkösaiheita. Nyt on tahti vähän laantunut, julkisuus pitää asiaa varmaan jo selvitettynä.

Miespäivien syntyminen nähtiin joillakin tahoilla "imperiumin vastaiskuna", takapajuisena reaktiona naisasian etenemiseen. Sellainen ei tarkoitus ole ollut, eikä ole.

Ehkä monelle oli uutta ja "väärää totuutta", että niin monet miehet kokivat elämänsä ja asemansa epätasa-arvoiseksi. Jotkut ajattelivat, että nyt miehet pilaavat naisten hyvät bileet. Kuitenkin olemme alusta alkaen halunneet korostaa myötätuntoja naisten oikeutettuja pyrkimyksiä kohtaan - sulkematta silti omaa suuta.

Tampereen ensimmäisistä miespäivistä, Väinö-päivistä 1997 alkaen on koetettu kärsivällisesti tuoda esille sitä, että monien miesten asia on yhteiskunnassa yhtä lailla unohdettu, kuin enimmäkseen naiset osaltaan kokevat. Lama tuotti uutta tarpeettomuutta. Ja kun miesten maailman liikkeelle paneva voima, pärjäämisen hinku ja pakko, ei löytänytkään reaalimaailmasta kohdetta, oli uudenlainen kriisi edessä.

Sosiaalipoliitikot ovat huomauttaneet

Tampereella järjestettiin 12.-13.10.2002 jo kuudennen perinteiset miespäivät. Tapahtuman järjestelyistä vastasi pääosin paikallista miesaktiiveista koostuva järjestelytoimikunta, jonka toimintaa tukivat Tampereen kaupungin kulttuuritoimisto, Tampereen ev. lut. seurakunnat, SAK:n Tampereen paikallisjärjestö, Miessakit ry ja Tasa-arvoasiain neuvottelukunnan miesjaosto.

Seuraavassa (sivut 6-21) on kootuna lyhennelmiä muutamista päivän aikana pidetyistä alustuksista sekä yhden paikalla olleen kommentit tapahtuman jälkeen. Laajemmin päivän saldosta löytyy kirjoituksia Miessakkien internet-sivuilta joulukuun puolesta välistä lähtien.

myös, että laman myötä maahan synnytetettiin ensimmäistä kertaa itsenäisyytemme historiassa tilanne, jossa yhteiskunnallisen vaurastumisen ja etenemisen näköalat on suljettu suurelta joukolta ihmisiä. Erityisesti tämä koettelee miehistä positiota. Synnytetettiin pysyvän köyhyyden ilmiö, joka koettelee niin monia perheitä, yksinhuoltajaäitejä, kuin yksinäisiä miehiäkin. Tunteemme miehistä hätää kohtaan näyttävät usein kuitenkin kalpenevan naissuojelun rinnalla. Niinhän me säälimme lemmikkieläimen kärsimystäkin tänä päivänä enemmän kuin ihmisen hättää.

Tasa-arvosta me puhumme näillä päivillä erityisesti iltapäivän paneelissa. Keskustelu on ollut tietysti käynnissä alusta alkaen, kun on vallinnut monenlaista ilmaa siitä, miten suureen tasa-arvo -projektiin tulee suhtautua.

Onko tasa-arvo jonkin selkeästi rajatun yhteiskunnallisen ryhmän projekti, naisten ikioma yhteiskuntakumous, joissa ulkopuolisilla, siis fiksuilla miehillä on tukijan ja kannustajan rooli? Pitäisikö tasa-arvon käsite problematisoida jotenkin pitemmälle?

Haluan huomauttaa, että esimerkiksi "oikeuden" (justice) käsitettä käytetään mm. poliittisessa retoriikassa hyvinkin valikoiden. Se voidaan tulkita "oikean, oikeutetun" asiointilan vaalimisena, toisaalta tavoitetilana. Yhtäläillä tasa-arvoa voidaan tulkita moneen tarpeeseen.

Onko tasa-arvoa pelkästään sukupuolten täydellinen samanvertaisuus, samanlaisuus mitä tulee sosiaalisten ja yhteiskunnan velvollisuuksiin ja oikeuksiin.

Olemmeko silloin tyytyväisiä, jos naisten

"maailmassa" vallitsisivat samat tuloerot kuin miesten kesken? Onko lisää naisia yritysten johdossa jotenkin tae varsinaisesta tasa-arvosta?

Hämmästelen sitä, että naisten keskustelussa tasa-arvo mitataan etupäässä suorassa vertailussa "vastapuoleen" eli mieheen. Tietenkin on oikein ja meidän tulee antaa täysi tuki vaatimukselle "sama palkka samasta työstä". Mutta entä jos uusliberaali talouskehitys tuottaa yhä lisää palkkaeroja myös miesten maailmassa?

Muutenkin vallitsee ainakin minulla sellainen vaikutelma, että monet naiset vähät välittävät "miesten maailman" varsinaisesta tilasta, kunhan naiset saadaan samalle viivalle - palkoissa-, tai sitten puolustettua naisten erillisetuja, joita naissuojelun ja ihmissuvun uusintamistehtävän hoitamisen kannalta on pohjoismaisessa hyvinvointivaltiossa naiseen kohdistettu.

Tekee mieli jopa kysyä, mikä on varsinaisesti "feministinen" yhteiskuntateoria, vai onko niitä monta? Muodostuuko koko yhteiskunnan hierarkia ja työnjako pelkästään sukupuolijärjestelmän ympärille? Jos ja vaikka niin olisi, miksi niin monet "miesten maailman" asiat vähät kiinnostavat naiskeskustelua. Joko asiaa ei ole mietitty, tai sitten tosiasiaa uusinnetaan "erillisrauhan" järjestelyillä naisten lajiolemuksen ympärille kietoutuva elämän- ja ajattelutapa, vastaavat ammatit.

Onko esimerkiksi puolustuslaitoksen (yleensä väkivaltakoneiston) osalta olemassa jokin muu feministinen teoria, kuin että miehet ovat väkivaltaisia ja hoitakoot säännellysti väkivaltafunktion, jota naisetkin välillä tarvitsevat. Sitten pikantisti Elisabethin Rehnin tapaan kerätään eksoot-

tisia irtopisteitä päästämällä militaristiset naiset "tasaveroisina" eli vapaaehtoisina koneistoon, joka toiselle sukupuolelle on velvollisuus. Milloin joku naisasianainen tai yliopistoprofessori kiinnittää tähän huomiota?

Väkivallasta puhuen: se kyllä on jatkuva teema tasa-arvokeskustelussa, mutta sillä tavalla joka minun mielestäni on hyvin ikävä tapa käydä keskustelua.

Naisten tasa-arvointressejä perustellaan tänä päivänä keskeisesti juuri väkivallan yleisyydellä. Siinä on ilmeisesti löydetty myös kenttä, jossa naiset joukko lähestyy perinteisten naisten positiota, on löydetty ikäänkuin taistelun poliittisen mobiliisaation kantava teema, joka sopii siskouden ajatukseen, eikä tarvitse esittää hankalia kysymyksiä siitä, millaista patriarkaattia kukin kannattaa, vai onko peräti patriarkaatin kannattaja.

Tilanne vaikuttaa aika masentavalta. Aivan kuin oltaisiin menossa sotivien osapuolten kesken rauhanneuvottelupöytään

ja aina sopivasti juuri ennen pöytään istumista muistutetaan vastapuolta sen tekemistä julmuuksista. Esitetään kuvia pommituksista ja salamavalot räiskivät!

On aivan selvä, että on kunnotonta käydä vahvempana osapuolena ja muutenkin toiseen käsiksi. Perheväkivalta on yksiselitteisesti tuomittavaa. Mutta syyllisyyden esiin manaaminen ja ikäänkuin valmiin todistustaakan sijoittaminen miinaksi miehen jalkoihin on jotenkin vastenmielistä. Aivan kuin elettäisiin 1800-luvun työläisyhteiskunnissa, joissa vaimon hakaaminen oli pakollinen numero matkalla raskaan työpäivän jälkeen työnantajan isännöimään publiin.

Väkivalta on selvästi seksikäs aihe, mutta vähänpä näkee puhetta miesten keskinäisestä väkivallasta - kun sitä ei voida sukupuolistaa! Silloinhan sitä ei ole naisia kiinnostavana ongelmana - vain miesten juttuja.

Sen sijaan olemme saaneet tuon tuostakin kuulla, että "40 % naisista on kokenut perheväkivaltaa". Tämä mantra, joka lanseerattiin 1998 Usko, toivo ja hakkaus - kyselytutkimuksessa, on muuttunut totuudeksi jota toistellaan sen paremmin kyselemättä.

Viimeksi perjantaina 11.10 aamupäivällä Ylen uusintakanavalla Valtakunnansyyttäjänviraston naispuolinen valtakunnansyyttäjä kertoi ohjelmassa tästä "40 prosentin" totuudesta.

Soitin hänelle eilen (pe 11.10) päivällä. Kysyin kuinka hän on perehtynyt tutkimukseen. Olin itse 4 vuotta sitten haastatellut tutkimuksen tehnyttä Minna Piispaa. Hän kertoi - ja se on myös tutkimuksesta löydettävissä - että mainittu neljäkym-

mentä prosenttia jakautuu:

- 20 prosenttia on kokenut väkivaltaisia tekoja

- 20 prosenttia on kokenut väkivallan uhkaa tai uhkailuja

Ja nämä kokemukset yhdessä ajoittuvat koko elämänajalle, ne eivät siis ole esimerkiksi edeltäneen vuoden prosentiosuuksia, vaan kumulatiivisia.

Toisin sanoen; totuus oli paisunut kaksinkertaiseksi, kun puhuttiin väkivallan yleisyydestä. Todellinen teko on yksi asia ja uhkaaminen on toinen asia.

Mainitsin tästä myös valtakunnansyyttäjä Päivi Hirvelälle. Hän, koulutettu juristi, alkoi lukea lakitekstiä, jossa kerrotaan:

“ ... jos joku väkivaltaa käyttäen, tai sillä uhaten...”

Ja alkoi väittää, että tuossahan puhutaan uhkaamisesta. Mainittu lainkohta koskee rikoslaissa raiskaustapauksia.

Sain kysyä häneltä kolme kertaa, onko teko ja uhkaus sama asia. Lopulta hän suostui myöntämään, että uhkaus on eri asia. On olemassa lainkohta laittomasta uhkauksesta, mutta se ei ole samaa kuin väkivalta.

Jos laitton uhkaus olisi sama kuin teko, pitäisikö miesten alkaa tehdä lasten menetyksellä uhkaavista vaimoistaan ilmiantoja laittomasta lapsen vapaudenriistosta, kidnappauksesta?

Puhun tästä asiasta sen vuoksi, että tämä aihepiiri on saanut suhteettomat mitasuhteet tasa-arvotaistelussa feministien puolella, se on vakiintunut sopivaksi puheenparreksi, kun tiedetään kuinka helppo tavallinen suomalainen mies on syyllistä joko hairahduksestaan tai sitten

epäilystä siitä, että hänkin olisi mahdollinen väkivallantekijä, jonka tulee alinomaan todistaa kelvollisuutensa ja rauhanomaisuutensa. Se on sopiva tapa vedota rauhanomaisten siskojen yhteisyyteen ja yleiseen mielipiteeseen.

Jatkuva “vastapuolen” leimaaminen on myös törkeä tapa kalastella häpäisyn kautta jonkinlaisia asemia yhteiskunnallisessa taistelussa ja ”rauhanneuvottelussa”.

Korostan varmuuden vuoksi, että niiden miesten, jotka ovat ylemmydessään tai hädissään turvautuneet nyrkkeihinsä, on oman etunsa vuoksi syytä ottaa tämä asia haltuun ja hoitoon. Se on oma etu, mutta myös oman ihmisyyden kehittymisen kannalta välttämätöntä.

Kuitenkin on yhtä lailla tiedossa, että väkivaltaa ei siis tapahdu joka toisessa kodissa jatkuvasti ja ympäri vuoden, vaan esimerkiksi mainitun tutkimusajan vuotena 7 prosenttia naisia oli kokenut parisuhdeväkivaltaa, ei siis uhkauksia vaan eri asteisia tekoja. Se on tietysti liikaa. Meidän on miehinä annettava itsellemme oikeus olla tuntevia, herkkiä ja kärsiviä olioita. Se merkitsee, että tuskalliset ero- tai kriisitilanteet olisi hoidettava toisella tavalla. Valitettavasti kaikkien miesten ei ole annettu, eivätkä he ole osanneet ottaa osaansa perheessä, lähihoivassa, läsnä olevassa aikuisuudessa. Lähellä olo on paras resepti myös aggressioiden hallinnassa.

Ja oma osansa olisi myös naisten pidätyvyydellä henkisen väkivallan ja pakottamisen käytöstä. Sitä esiintyy erittäin yleisesti, mutta sitä ei jostakin syystä tutkita. Vaikka henkisen alistamisen sanotaan olevan lopulta pahempaa kuin fyysisen,

pitkävaikutteisempaa, ei sen yleisyyttä miesten kokemuksissa ilmeisesti tarvitse tutkia - miehän kestää kaiken, eikä mustelmia näy!

Voisin kertoa tapauksen erittäin läheisestä tuttavapiiristä, jossa mitä kiltein mieshenkilö on erotettu lapsistaan pahansuovan naisen mustamaalauksen tuloksena. Samainen mies huolehtii pyyteettömästi nykyvaimonsa ex-miehen kanssa tämän ex-pariskunnan lapsen asioista, pari vuotta jopa yksinomaan miesten kesken, kun uusi vaimo puolestaan piti mykkäkoulua ex-mieheen nähden! Onko tällainen asiointi yhteiskunnallinen ongelma ja kuinka siihen voisi puuttua? Mitähän tapahtuisi, jos miehet ottaisivat asian esille ilta-päivälehdissä. Seuraisiko siitä kosto?

Naisten pahuus on vaiettu aihe. Se on tabu, jonka joku tarpeeksi rohkea nainen toivottavasti joskus paljastaa. Niin monta kertaa paha nainen on tehnyt henkisesti väkivallalla sen, mitä hän itse eniten pelkää.

Feministisiä käytäntöjä leimaa mielestäni epäyhteiskunnallinen atomismi, joka sekin näyttää uusintavan naisten kollektiivista ja yksilöllistä, ajatellusta miesten maailmasta erillistä tilaa, joka on vain saatava rauhoitettua, ja johon miesten pahan maailman laineet eivät saisi käydä.

Aika vähän näkee ja kuulee naisilta selaista puhetta, että enimpien naisten ja ainakin monien miesten edut tasa-arvon mielessä voisivat olla samansuuntaisia. Jos mies aukaisee tasa-arvon puutteesta suunsa, ovat usein pian edessä syytökset naisvastaisuudesta, koska on pakko puhua myös ikävistä naisista, oikeudettomuudesta perheasioissa, huonommuu-

desta sosiaalisessa turvaverkostossa.

Asia on senkin takia vaikea, että jos mies alkaa pitää puhetta huonompiosaisten miesten asemasta, alkaa puhe vahvasti viitata epäilyksiin pudokkaasta, luuserista, siis kelvottomasta miehestä - ja useissa tilanteissa siis kelvottomasta, edes potentiaalisesta kumppanista.

Naiset tunnetusti eivät "nai" sosiaalisesti alaspäin vaan ylöspäin. Tätä asiaa useimmat naiset eivät kehtaa tunnustaa, vaikka "rikasta miestä" yhä odottavat. Naiset ovat tottuneet monopolisoimaan huonommuuden, vähempituloisuuden, ylipäänsä aiemmin yleensä perinteiselle proletariaatille varatut määreet, joita miehet eivät siis saa jakaa - tai sitten heitä ei "oteta lukuun".

Epäilen, että tätä vain korostaa se, että naisliikkeen aktivistit ovat koulutuksen kautta yhteiskunnassa parempiin asemiin eteneviä naisia - en epäile etteikö monella työväenluokkaisella naisella ole solidaarista tietoa köyhän miehen tilanteesta - mutta silloinkin miehen asema on häpeä.

Mieskysymyksen sijoittuminen yhteiskuntaan on päinvastainen. Jos koulutetut, tullevan eliitin naiset ovat "suomenruotsalaisia", on miespudokas aivan kuin "ruotsinsuomalainen", jonka asiat eivät kuulu emämaalle. Ruotsinsuomalainen opettelee vieraan ympäristön kieltä ja suomenruotsalainen saa puhua omalla kielellään.

Todellisuudessa tasa-arvokysymyksissä on tietysti saavutettu suurinta edistystä silloin, kun on löydetty yhteisiä teemoja. Tästä tunnetuin on vuoden 1905 eduskuntaudistus. Eivät siihen asti äänettömät miehet halunneet käyttää valtaa

“miesten kesken”, vaan tervehtivät ilolla ja vaativat yleistä äänioikeutta samantien naisillekin.

En kiistä sitä, etteikö useilla miehillä menisi nyky-Suomessa hyvin ja rahasta puhuttaessa keskimäärin paremmin kuin naisilla. Mutta kaikkien miesten tilanne ei ole sellainen. Ja jos jokin pettää - mies on helpommin hukassa. Siksi me puhumme syrjäytymisestä, vaikka luuseri-ilmettä silloin tällöin pelätään miesliikkeessäkin.

Voisi välillä todeta senkin, että kaikkien vähätuloisten ja -osaisten asiaa pitäisi

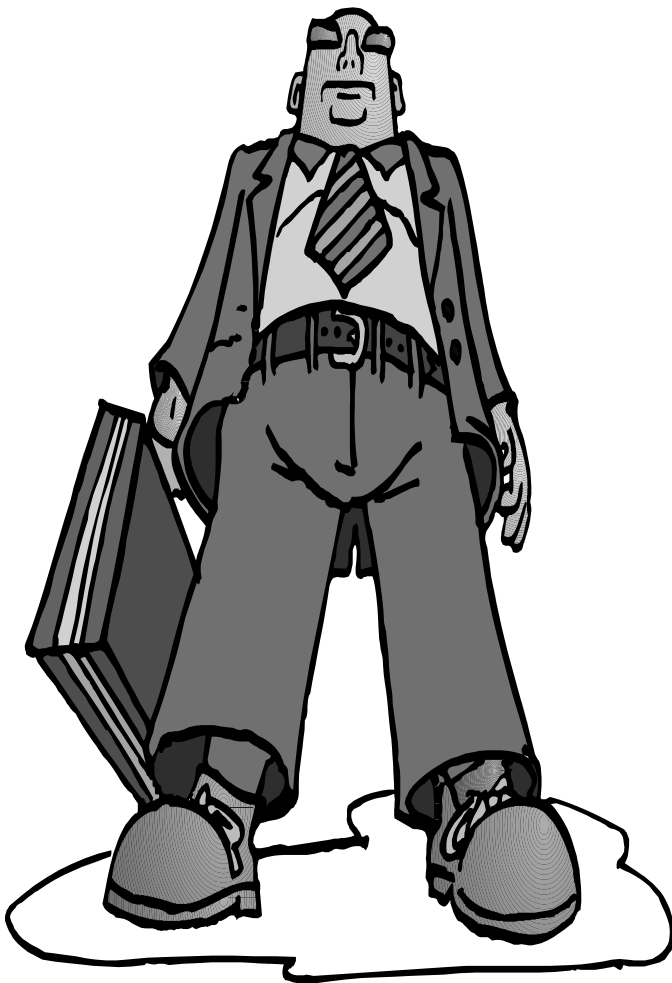
parantaa - ja se tapahtuu parhaiten liittoutumalla. Minusta pitäisi lopultakin panna vauhtia esimerkiksi hoitoalojen palkankorotuksiin. Se tekisi oikeutta, puhdistaisi tasa-arvo -ilmapiiriä oikeaan suuntaan - ja kieroa kyllä - houkuttelisi myös miehiä hoiva-aloille, jolloin sitäkin kautta alkaisi tasaantua hoitovastuu ja tottumus “ihmistyöhön”. Siitä karttuisi voimavaraa myös perhe-elämässä.

Välillä olisi uskallettava puhua myös miesten eriarvoisuudesta. Miesten väliset terveyserot ovat sosiaaliluokkien välillä suurempia kuin naisten. Tästä kerrottiin juuri julkisuudessa. Uskallan olettaa, että miesten väliset tuloerotkin ovat naisten välisiä suurempia.

On uskallettava puhua myös miesten välisestä vallankäytöstä - mukaan luettuna väkivalta, josta häveliäisyysystistä vaetaan. Mutta koko armeijahenkinen, yhä myös työelämässä pesivä kapiasmentaliteetti ja “koiraiden nokkimisjärjestys” on uskallettava kyseenalaistaa. Sitä tehdään jo paljon, eikä enää eletä sodanjälkeisiä vuosia. Kuitenkin tuntuu että aina uusi upseerien kaarti kapuaa äänekäimpiin aseisiin yhteiskunnassa.

Toivon, että naisten puolellakin alettaisiin taas ihaila hämyjä, pehmoisia, miksei pitkätukkiakin, vaikka moni meistä entisistä kuuluukin nykyisin kaljuuntuvien osastoon.

Vai onko niin, että naisasian vähitellen varastavat Lenita Airiston “naispedot” - he eivät varmasti etsi lauman heikoimpia, vaan johtajaleijonaa. Upseerin saappaissa on niin houkuttava kiilto. ■

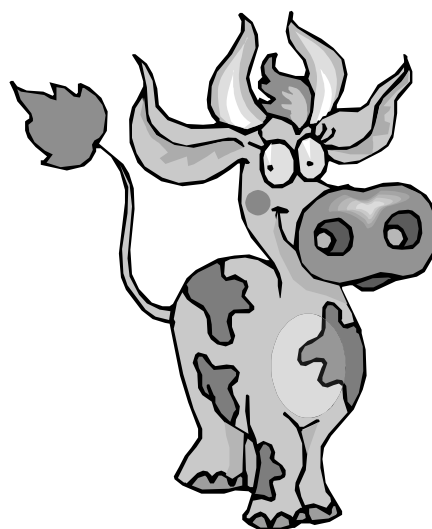
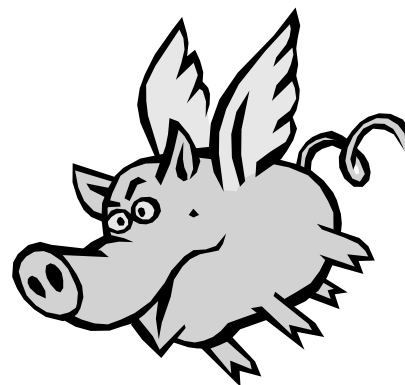
Lyhennelmä alustuksesta
Esa Sariola
psykologi, kirjailija

NAISTEN JA MIESTEN KUVAT

Monimutkaisia, ristiriitaisia, vieraita ja vaikeasti kuvattavia asioita on tapana valaista metaforilla, eli vertauskuvilla tai kielikuvilla. Esimerkiksi tunteet *kuohuvat* ja mieli *myrskyää*, kunnes se taas *tyyntyy* ja muuttuu *seesteiseksi*. Ajatukset voivat *ju-miutua* kuin koneen ratas, tunteet *kiihtyä* kuin moottori tai mieli *häiriintyä* kuin radiolähetys.

Meillä on miljoonittain mielikuvia, ja kaikki ne kelpaavat metaforien raaka-aineiksi – metafora itsessään sekin. Ihmistä koetaan ymmärtää vertaamalla häntä toisiin ihmisiin ja maailman ilmiöihin. Miesten ja naisten tyyppimielikuvat tulevat osaksi tuhansien vuosien takaa. On olemassa lempeitä naiskuvia, sellaisia kuin *Neitsyt Maria* tai nykyajalta *äiti Teresa*, samoin kuin kovia ja pahoja naiskuvia, sellaisia kuin Aatamin ensimmäinen vaimo *Lilith*, joka väijyi leirien ulkopuolella ja kaappasi pieniä lapsia. Lempeistä mieskuvista ensimmäinen lienee meidän kulttuurissamme *Jeesus*, kovia nykykuvia vaikkapa *macho-mies*, *mafioso*, *skinhead* ja monet muut. Keskimäärin lempeys nähdään helpommin naisen ominaisuutena kuin miehen, kovuus taas helpommin miehen ominaisuutena kuin naisen.

Kymmenen vuoden takainen katsaus miesten ja naisten kirjoitteluun toinen toisistaan paljasti, että vaikka kumpikin osapuoli tyyppillisesti sanoi pyrkivänsä vapautteen, iloon ja tasa-arvoon, toisesta sukupuolesta silti käytettiin vahvasti halventavia ilmaisuja. Esimerkiksi näin miehet naisista: *köllöttää kuin lahna, tiukkanutturai-*

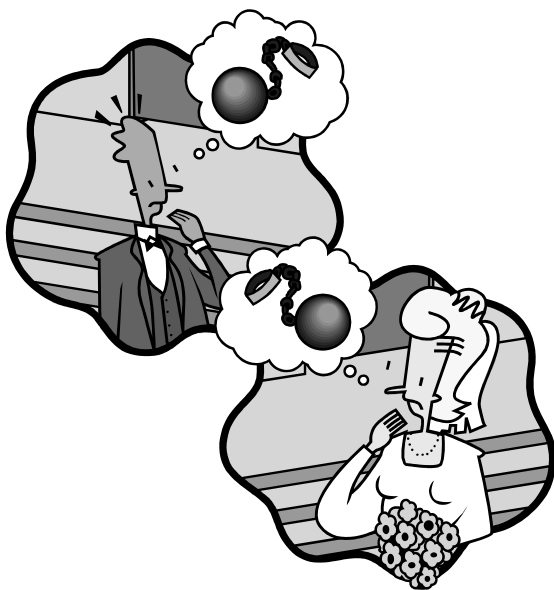
nen, henkisesti myöhäiskeski-ikäinen tapauskovainen, tuomari ja mielikuvituksen pihtari. Näin puolestaan naiset miehistä: *miesreppanat, miehet ovat niin yksinkertaisia olioita, miehet parkuu, ulvo-taan, taitamaton ja itsetuntovaivainen, infantiili miespoika, tunnevammaisuuden puoltaja, pinnallinen ja karkea.*

Kymmenen vuotta myöhemmin kielenkäytössä näyttää tapahtuneen muutosta. Miehet ovat paljolti vetäytyneet sanasodasta ja jättäneet kentän naisten haltuun, ja naiset, tai tarkemmin sanottuna osa heistä, puolestaan ovat koventaneet hyökkäystään ja karkeistaneet tyyliään. Iltalehdessä Kreetta Onkeli kirjoittaa,

että keski-ikäiset miehet ovat yhteiskunnan mätämunia, Metro-lehdessä Kaarina Hazard syyttää yksin miehiä kaikista liikennekuolemista ja on seuraavalla viikolla järkyttynyt ja loukkaantunut, kun oli saanut vihaisia yhteydenottoja joissa hänen väitteensä kiistettiin; Kirsi Piha niputtaa kaikki viisikymppiset miehet ylipäättään tietämättömiksi lapsista ja kodista, etc.

Yleisvaikutelmaksi eräiden naiskellokkaiden kielenkäytöstä, samoin kuin miesten vaikenemisesta jää, että Suomen naiset ovat kollektiivisesti ottamassa avioeroa Suomen miehistä. Nyt on menossa viimeinen, kaikkein pahin riitelyjakso, jonka aikana toinen on jo vetäytynyt mykkyyteen ja toinen solvaa kaikella mikä mieleen juolahtaa. Kun se on ohi, jäljellä on enää eropapereiden kirjoittaminen ja omaisuuden jako.

Kysymys kuuluu: mitä tämän metaforisen avioeron jälkeen? ■

Alustusrunko
Ralf Sund
tutkija

KOHTI TASA-ARVOA

1. Tasa-arvo suomalaisessa yhteiskunnassa

Älämölöä on pidetty tasa-arvoloukkauksista, joista kärsivät naiset. Tallöin on tuotu - aivan oikeutetusti - esille työelämää koskevat monet epätasa-arvoistavat mekanismit, joista naiset kärsivät. Yli 30 vuotta on Suomessa tehty ankarasti sekä selvitystyötä että lainsäädäntötyötä sukupuolten välisen tasa-arvon lisäämiseksi työelämässä. Ponnistuksiin nähden melko vähän on tapahtunut.

Koko lailla sivuun yhteiskunnallisessa keskustelussa ovat jääneet miesten kokevat tasa-arvon loukkaukset. Näitä ovat kotiin ja lapsiin liittyvät asiat. Erittymisen kärjistytysti miehet kokevat osattomuutensa avioeron sattuessa. Heidän mahdollisuutensa isyyteen joutuu uhanalaiseksi. Menettäjinä ovat ennen muuta lapset, mutta myös miehet.

2. Yhteiskunnallinen ongelma

Kyse on merkittävästä yhteiskunnallisesta ongelmasta. Joka toinen avioliitto päättyy eroon. Avioeroja tuomitaan vuosittain n. 14 000 ja avioeron kokee lähes joka toinen lapsi jossain elämänsä vaiheessa. Vuosittain avioeron kokee vajaat 20 000 lasta. Valtaosassa lapset määrätään äitinsä lähihuoltajuuteen (n. 86 % tapauksista).

Jos oletetaan, että järjestelmässä on voimakas naisia suosiva piirre lähihuolta-

juusratkaisussa esimerkiksi niin, että järjestelmän toimiessa tasa-arvoisesti 65 %:ssa (luku on tempaistu hatusta) tapauksista äiti määrättäisiin lähihuoltajaksi, on 20 % tapauksissa tapahtunut lasten (ja vanhempien) kannalta väärä päätös. Kyse olisi vuosittain tuolloin n. 6000 lapselta ja kymmenessä vuodessa 60 000 lapsesta. On ehkä liian rohkeaa väittää, että nuorten kasvavalla pahoinvoinnilla ja em. asialla olisi yhteyttä, mutta tutkimushypoteesiksi on riittävät perusteet.

Toinen huolestuttava piirre avioerolapsiin liittyy tapaamisoikeuksien määrittelyssä. Suomalaiseen järjestelmään liittyy erittäin vahvasti ns. yhden kodin ajatus, joka pitää sisällään voimakkaan jaon vanhempien rooleista avioeron jälkeen suhteessa lapsiin. Vanhempi, jonka luokse lapsi määrätään asumaan on huoltaja ja toisesta vanhemmasta tehdään tapaaja ja maksaja. Nämä periaatteet korostuvat erityisen voimakkaasti sosiaalitoimen ja oikeuslaitoksen toiminnassa. Viisaat vanhemmat ovat tehneet lasten edun kannalta tasapainoisempia ratkaisuja, mutta niiden määrästä ei ole tietoa. Harvemmin vanhemmat kykenevät olemaan viisaita avioerotuskan keskellä ja lapsista tulee vanhempien katkeruuden välikappaleita.

On tiedossa, että lähes 2/3 -osaa tapaajavanhemmista laiminlyö tapaamisoikeuksiaan ja myös n. 70 % maksajavanhemmista laiminlyö maksuvelvoitteensa. Järjestelmän yksipuolisuus on pääsyy siihen, että tilanne on muodostunut lasten kannalta näin onnettomaksi.

Väitteeni kuuluu: viranomaistoiminta vaarantaa lasten edun asettamalla 50 % vanhempainrakkaudesta (tapaajavanhempi) uhanalaiseksi.

Pääkritiikki systeemiä kohtaan kohdistuu eettisestä näkökulmasta: yksilöiden (lähinnä miehen ja lasten) etua loukataan, kun naisen (äiti) eduista pidetään muiden kustannuksella kiinni.

Toinen kritiikkiperuste pohjautuu yhteiskunnalliseen dimensioon. Järjestelmä uusintaa perinteistä roolijakoa, joka ei vastaa nykyistä yhteiskunnallista tilannetta. Naisten työhön osallistumisen aste on jo hyvin lähellä miesten vastaavaa. Työhön osallistumisessa on tasa-arvo lähes saavutettu. Avioerokäytäntö suosiessaan naista on jäänyt jälkeen yhteiskunnan muusta kehityksestä ja on näin muodostumassa esteeksi työvoiman optimaaliselle allokointillemme. Voidaan sanoa, että lasten huoltoa koskevista ratkaisuista on tulossa tehokkuushaitta yhteiskunnalle.

3. Ikkuna tasa-arvoon?

Oiva tapa lähestyä koko suomalaisen tasa-arvon tilaa, avioerotapauksia ja miehen ja naisen asemaa siinä. Tässä tarkastelussa korostuu lasten aseman ratkaisu kysymykseen "onko isällä mitään mahdollisuuksia?".

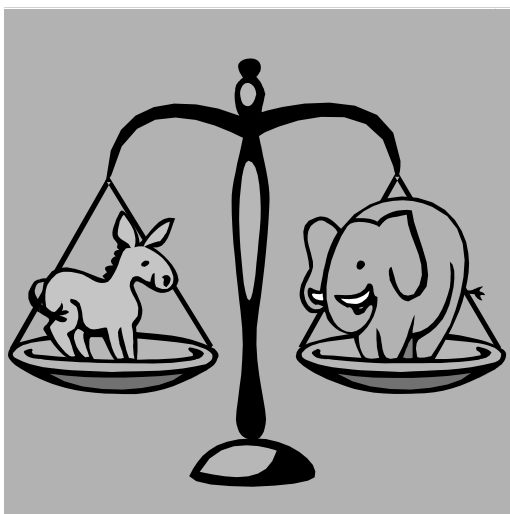
Tästä "ikkunasta" voidaan arvioida suomalaista tasa-arvoa laajemminkin. Oikeus ratkaisee lasten huoltoa koskevia tapauksia n. 800 vuosittain, se on kaikista tapauksista selvästi alle 10 %. Oikeuden käsittelemistä tapauksista meillä on periaatteessa tietoa. Vanhempien keskenään tekemistä sopimuksista sosiaalitoimen avustuksella tai ilman me tiedämme vain lopputuloksen. Tärkeä oletus päättelyn kannalta on tieto, että oikeuden päätökset ohjaavat vahvasti vapaaehtoisia ratkaisuja. Näin ollen huomion kiinnittäminen vähemmistöön ratkaisuista on perusteltua.

Miehiltä saamassani palautteessa on vahvasti tullut esille kaksi seikkaa. Oikeuden päätösten "diskonttaaminen" vapaaehtoisratkaisuihin ja sosiaalitoimen käytäytymisessä on selvä. Toisaalta, mikä on kaikkein hälyyttävintä, miesten käsitys omasta asemastaan on erittäin surkea. On oikeusjärjestyksen kannalta olennainen seikka, että 50 % kansalaisista on vahvasti käsityksessä, että oma asema ei ole tasavertainen. Jo pelkästään tämän seikan pitäisi herättää sosiaali- ja oikeuslaitoksen. Virallinen Suomi on tältä osin legitimizeettikriisissä.

Toinen kysymys on, missä määrin miesten käsitys oikeuslaitoksen ja sosiaalitoimen epätasa-arvoisesta toiminnasta on totta. Sen osoittaminen on hankalampaa, vaikka toki viitteitä löytyy tästäkin vinoumasta melkoisesti.

4. Mitalin kaksi puolta

On uskottavaa - tai ainakin hyvä hypoteesi - että miesten kokemat tasa-arvovajaukset ja naisten kokemat tasa-arvovajaukset ovat saman mitalin eri puolia. Olisikohan yksi syy sille, ettei työelämän tasa-arvo ole edennyt se, että mie-

het ovat vielä surkeammassa asemassa lapsia koskevissa asioissa kuin naiset ovat koskaan olleet työelämässä. Ja olisi mahdollista, että tasa-arvon lisääminen onnistuukin vasta sitten kun samaan aikaan edetään kaikilla (so. molemmilla) rintamilla.

Siksi koko yhteiskunnan tasa-arvo-ongelmaa tulee lähestyä kokonaisuuden kautta. On todennäköistä, ettei yhtä sukupuolta koskevia tasa-arvoloukkauksia voida ratkaista ilman että kaikilla rintamilla edetään. Näin ollen miesten tasa-arvon lisääminen kulkee käsi kädessä naisten tasa-arvoloukkausten korjaamisen kanssa.

Tämä lienee myös syy sille, että naisten saavutukset tasa-arvon edistämiseksi ovat olleet perin vaatimattomia panostukseen nähden. Naisliikkeelle on ollut tyydyttävää, että omat vahvat asemat säilytetään samaan aikaan kun naiset murtautuivat entistä voimakkaammin miesten alueille.

5. Päähuomio viranomaisiin

Etsiessämme eriskummalliselle ilmiölle syitä, joudumme syyllistämään myös yksilöt. Sekä miehet että naiset toimivat niiden koodien mukaisesti, jonka he kasvatuksessaan ovat saaneet. Kulttuurisia siteitä vastaan on hankala pullikoida. Tämän vuoksi asiantilan kääntämiseksi oikeudenmukaisemmaksi ovatkin sosiaaliviranomaiset ja oikeuslaitos keskeisessä asemassa. Heiltä voidaan edellyttää rationaalisempaa käytöstä.

Satunnaiset palautteet, joita olen saanut lähinnä miehiltä, ja ne tapaukset, joita olen erityisesti seurannut, oikeuttavat minun esittämään seuraavat väittämät:

1) Miehet eivät usko saavansa oikeudenmukaista kohtelua sen enempää sosiaali-toimessa kuin oikeuslaitoksessaakaan. Erittäin moni mies, joka pitää itseään lasten kannalta kyvykkäämpänä lähihuoltajana, nostaa prosessin aikana kätensä pystyyn ja luopuu toivottoman tehtävän edessä oikeutetuista vaatimuksistaan. Syynä on vain ja ainoastaan käsitys siitä, että sukupuolivamma tuottaa epäreilun käsittelyn ja lopputuloksen.

2) On enemmän kuin indisioita sen väitteen tueksi, jonka mukaan sekä sosiaaliviranomaisilla että oikeuslaitoksella on äitiä suosiva asenne. Siis miesten epäusko oikeudenmukaisuuden toteutumiseen ei ole pelkästään kuvittelua. Suomalaista huoltoa koskevaa järjestelmää näyttää kuvaavan seuraavat sisäänrakennetut ajatukset:

a) Äiti on parempi huoltaja ellei toisin todisteta. Oikeuden ratkaisuissa näytetään arvostavan enemmän niitä ominaisuuksia, jotka ovat leimallisesti naisten piirteitä huoltajuudessa (hellyys, ruoka- ja vaatehuolto). Miehillä tyypilliset huoltajuuspiirteet ovat vähempiarvoisia ("toiminnallinen yhteinen tekeminen"). Kyse on täsmälleen samankaltaisesta tasa-arvoloukkauksesta kuin naiset joutuvat kokemaan työelämässä. Työelämässä arvostetaan vastuuta taloudellisesti merkittävistä arvoista enemmän kuin esimerkiksi vastuuta ihmisistä. Siksi paperikoneen hoitajan työ on palkallisesti arvostetumpaa kuin sairaanhoitajan työ.

b) Sosiaalitoimi, jonka merkitys lasten huoltoa koskevissa asioissa on suuri, on naisten miehittämä. On selvää, että tietty sukupuolietu, vaikka sitä ei tarkoiteta, aiheutuu tästä piirteestä. Kulttuurisesti naiset ovat myös kyvykkäämpiä verbaalis-

ti käsittelemään tunne-elämän asioita, joiden esille tuonti on tärkeää sosiaalitoimessa. Taas kerran miesten vahvoista valteista, "yhteinen tekeminen", ei ole hyötyä sosiaalitoimessa. On selvää, että lasten kannalta miehen ja naisen ekspertit ovat yhtä tärkeitä.

c) Taloudellinen motiivi näyttelee keskeistä sijaa. Koska miehillä on paremmat ansiot, on lasten taloudellisen turvan kannalta järkevää, että maksaja on mies. Kaiken lisäksi hänelle tulee taata mahdollisimman esteetön mahdollisuus ansaita.

d) Naisilla on avioeron varalle oiva turva-verkko. Miehillä ei tätä ole. Siksi on ymmärrettävää, että äidin ja isän toiminta sosiaalitoimessa on valmistautumisen ja valmiuksien osalta hyvin epätasapainossa. Nainen tulee sinne hyvin valmistautuneena ja mies on usein vailla taustatietoja naisten ympäröimänä. Asioiden käsittelyn tasapuolisuus kärsii tästä.

e) Oikeuslaitokselle, sen luonteen vuoksi, on luonteenomaista, että se vahvistaa vanhaa. On vaikea kuvitella, että oikeuslaitoksesta voisi tulla muutoksen airut.

Kuvaavaa oikeuslaitoksen toiminnalle on se, että noin kaksi vuotta sitten saatiin synnytettyä ennakkopäätös siitä, että laaja tapaamisoikeus on seikka, joka tulee ottaa huomioon elatusmaksuja määrättäessä. Itsestään selvyys, jonka luulisi olleen vuosikymmeniä jo osana lasta koskevia taloudellisia järjestelyjä.

f) Yhden kodin malli syrjäyttää tapaajavanhemman, usein miehen. Järjestelmässä on niin vahvasti roolitettu isän ja äidin asema suhteessa lapsiin avioeron jälkeen, että miehen ja lasten suhteet uhkaavat katketa tyysten. Elatusjärjestelmä on oiva esimerkki tapaajavanhemman syrjinnästä. Elatuskykyä arvioitaessa vain poikkeustapauksissa hyväksytään tapaajavanhemmalle lapsiin liittyviä investointikuluja (asunnon koko ja muuta lasten vapaa-aikaan kuuluvat fasiliteetit). Mitä asianmukaisemmat tilat tapaajavanhemmalla on omassa kodissaan, sen paremmin säilyvät tapaajavanhemman ja lapsen välit. Lähtökohtaisesti tulisi hyväksyä se itsestään selvyys, että avioeron jälkeen lasten kulut kasvavat, joista molempien vanhempien pitää kantaa oma osansa.

g) Järjestelmä pitää sisällään vahvan ajatuksen siitä, että lapsen etu on yhtä kuin äidin etu. On selvää, että monin paikoin puurot ja vellit ovat menneet sekaisin. Suomalainen lasten huoltoon koskeva laki lähtee lasten edusta. Sosiaalitoimi näyttää tulkinneen asian niin, että huolehtimalla voimakkaasti lähihuoltajan oikeuksista tämä peruseriaate toteutuu parhaiten. Siinä on suomalaisen järjestelmän ehkä pahin puute. Yksi esimerkki tästä on elatuksen maksamista koskevat asiat. Maksajan asema on erittäin turvaton. Lähihuoltajan oikeudet erittäin laajat. Ei ole ihme, että 70 % elatusvelvollisista laimin-

lyö maksunsa. Väitän, että ainakin puolet laiminlyönneistä selittyy järjestelmän jäykkyydellä ja valuvirheillä. Yleensä elatusmaksut määrätään tulojen perusteella. Tulot voivat vaihdella merkittävästi. Erityisen hankalaksi tilanne muuttuu työttömyyden kohdatessa elatusvelvollista. Tulojen nopean alenemisen seurauksena elatusmaksun kohtuullistaminen uuden elatuskyvyn mukaiseksi on erittäin vaikeaa. Suistuminen yhteiskunnassa "lainsuojattomaksi" tapahtuu nopeasti.

Esimerkki. Elatusvelvollisen tulot alenivat puoleen. Mies otti yhteyttä lapsen äitiin ja selitti tilanteen. Naisen mielestä ei ollut perusteita alennukselle vaikka elatusapu oli määrätty tulojen perusteella. Kuukausi kului. Mies otti yhteyttä sosiaalitoimeen. Nainen kieltäytyi tulemastakin sinne. Sosiaalitoimi ei voi tehdä yksipuolisia päätöksiä - se voi vain vahvistaa osapuolten tekemän sopimuksen. Kului kaksi kuukautta. Mies nosti käräjille jutun. Meni kuukausi ennen kuin käräjäoikeus pyysi vastapuolen kantaa kirjatussa kirjeessä. Nainen ei hakenut kirjettä. Kului kuukausi. Vihdoin naiselle toimitettiin kirje. Nainen anoi ja sai kaksi viikkoa lisäaikaa vastaukseen. Kului taas kuukausi. Järjestelmän toiminnasta antaa oivan lisäpiirteen se, että mies ryhtyi kyllästyneenä vitkutteluun maksamaan alempaa summaa (sen informaation perusteella, jonka hän oli saanut sosiaalitoimesta). Ulosottomiehet ottivat kahdessa viikossa yhteyttä mieheen. Ja mies maksoi taas korkeampaa summaa. Tässä vaiheessa palkan alentumisesta oli jo kulunut neljä kuukautta. Nainen vetosi vastineessaan käräjäoikeudelle sen verran monimutkaiseen seikkoihin, että käräjäoikeus päätti järjestää pääkäsittelyn asiasta. Päätös asiasta on odotettavissa noin puoli vuotta sen jälkeen kun tulot alenivat ja noin 8 kuu-

kautta sen jälkeen kun mies otti asian esille.

6. Jaetun vanhemmuuden idea

Järjestelmämme lähtöajatus on jakaa vanhemmat eron jälkeen lähihuoltajavanhempaan ja tapaaaja/maksajavanhempaan. Roolien toivotaan olevan selkeitä. Siksipä lapsien huoltoa koskevissa asioissa on yleensä naisten taloudellisia intressejä palvelevia periaatteita uitettu vaivihkaa osaksi oikeustoimintaa. Esimerkiksi yhden kodin järjestelmää on perusteltu lapsipsykiatrien lausunnoilla, vaikka asia on perin ristiriitainen.

Taloudelliset insentiivit näyttelevät pääosaa lapsia koskevissa asioissa. Kun puhutaan lasten edusta ja pehmeimmistä arvoista avioerojuristit ovat nukahtaa, mutta kun ryhdytään sommittelemaan tapaamisaikoja ja elatustukia he valpastuvat ja he voivat käyttää osaamistaan hyväkseen. Olen aivan vakuuttunut siitä, että oikeuslaitos on vihoviimeinen paikka setviä lasten huoltoa koskevia asioita.

Tarvittaisiin erillinen tuomiovallan omaava elin, joka arvioi lasten huoltojuttuja. Sen koostumus olisi aivan toinen kuin nykyinen juristivetoinen järjestelmä. Uuteen toimielimeen voitaisiin hyväksyä myös juridista näkemystä, mutta sen ei saa antaa soittaa ensiviulua.

Perusajatuksena lasten edun tulkinnassa tulisi avioeron jälkeisessä tilanteessa olla se, että molempien vanhempien asema suhteessa lapseen turvataan. Tämäkin ajatus lähtee lain peruslähtökohdasta, mutta poikkeaa nykykäytännössä siinä, että molempia vanhempia pidetään lähtökohtaisesti tärkeinä lapselle.

Näin olla jaetun vanhemmuuden mallin tulisi olla pääsääntö, josta poiketaan aina silloin kun se on perusteltua. Syitä voi olla paljon: jompi kumpi vanhemmista on haluton tai kyvytön (vakava alkoholismi tai muu sairaus) kantamaa arkista huoltovastuuta lapsistaan, vanhemmat asuvat etäällä toisistaan jne.

Jaetun vanhemmuuden idea johtaisi toteutuessaan siihen, että

- 1) tapaaajavanhemmalle suotaisiin enemmän aikaa tavata lapsiaan
- 2) elatuksessa hyväksytään se periaate, että molemmat vanhemmat ovat maksajia ja että lapsiin välittömästi liittyvät kulut kokonaisuudessaan kasvavat
- 3) järjestelmään rakennetaan enemmän joustavuutta sen mukaan miten elämäntilanteet muuttuvat. Sosiaalitoimelle tulee antaa enemmän ratkaisuvalltaa.

7. Yhteenveto

Tasa-arvo mättää monella tavalla suomalaisessa yhteiskunnassa.

Vaiettua todellisuutta on miesten kokemat tasa-arvoloukkaukset. Laajemmin tarkastellen on kysymys miehen roolista. Miehet ovat itse osin syyllisiä rooliinsa, jonka tunnusmerkkejä ovat työ, ura, raahtaminen ja raskaat hovit. Miehen pelastaa roolien täydellinen myllääminen ja uusarvio.

Yksi nurkka tässä roolien talossa, jolta on yhteiskunnallinen kehitys jo vienyt pohjan pois, on kotiin ja lapsiin liittyvät asiat. Viranomaistoiminta antaa vahvat signaalit sekä miehille että naisille mikä heidän roolinsa suomalaisessa yhteiskunnassa on. Viranomaistoiminta uusintaa miestä tuhoavaa roolia. Miehen on vaikea pyrillä ulos roolistaan. Miehen tulee vapautua historiallisesta pakkopaidasta. ■

Yleisökommentti
Jouni Linnankoski

AJATUKSIA JA KOKEMUKSIA MIESPÄIVILTÄ

Kiipesin kiemurtelevat rappuset Telakan vintille. Tilaisuus oli ehtinyt jo hyvän matkaa alkaa, kun nousin viimeiset askelmat ja eteeni avautui puurakenteinen, osittain kankailla verhottu vinttisali sekä kohoavassa katsomossa istuva yleisö; miehiä ja joitakin naisia. Ilma tuntui paksulta ja kuumalta. Minua ahdisti ja kirosin mielessäni päällepukemiani pitkiä kalsareita. Ihmiset näyttivät silmissäni kuin jostakin vanhasta työläiskaupunginosasta paikalle revityiltä. Aivan kuin olisin siirtynyt ajassa taaksepäin. Tunsin olevani väärässä paikassa. Hämmentyneisyydessäni halusin pois. Sitten lavalle astui Tridas – teatteriryhmä ja dramatisoi jotakin siitä, mitä tutkija Ralf Sund oli luennoinnut. Samassa huomasin nauravani muitten mukana ja viihtyvyyteni lisääntyä.

Kun on lähtenyt liikkeelle vähin odotuksin, voi saada kokea yllätyksen. Näin kävi minulle. Se että aluksi en kokenut tilaa ja ihmisiä omikseni, paljastui myöhemmin omiksi mieleni heijasteiksi; salamannopeiksi arvioinneiksi ja luokitteluiksi. Yllätys oli se, kun sain kokea kuinka tunti tunnilta, lauantaista sunnuntai-iltapäivään löysin ja sytyin aihepiiriin ja vuorovaikutukseen läsnäolijoiden kanssa. Sain kokea inspiroitumisen! Mikä minua sitten inspiroi? Kuka sytytti hengenpalon sydämeeni ja nostatti ajatukseni lentoon?! Lämpenin päivien esitelmöitsijöistä filosofi Risto Maulan seikkaperäiseen ja maanläheiseen historiapainotteiseen katsaukseen. Hän maalasi eteeni varhaisten ihmisyhteisöjen organisoitumisen, työn ja

on ja roolit ja antoi ymmärtää, että miehen suurempi koko ja voima naiseen nähden eivät merkinneet valtaa, vaan erikoistumista metsästämiseen. Vasta sodankäynti, joita varhaisissa ihmisyhteisöissä ei vielä esiintynyt, synnytti patriarkaalisesta järjestelmästä. Tämäkin syystä, että muu valtioelämä oli alistettava sodankäynnin ehdoille, ollakseen riittävän tehokasta. Tässä tehokkuus ajattelussa elää myös vallitseva nykyinen maailma, tietämättä minne se on menossa.

Koti-isä ja taiteilija Petri Aarnio tempaisi mielenkiintoni ja koko huomioni mukaansa, laskeutumalla omakohtaiseen kerrontaan kokemuksistaan parisuhteesta ja parisuhteesta. Petri Aarnion sanat viestivät minulle rohkeutta ja rehellisyyttä jalkaa kaunistelematta itsestään, samanaikaisesti kuitenkin itseä ja omaa kokemustaan arvostaen. Olin kuin peilin edessä, joka tarjosi mahdollisuuden katsoa omaa totuuttani. Näin peilissä miehen, joka oli turvautunut väkivaltaiseen tapaan kommunikoida ja yrittää ratkaista ongelmiaan. Näin miehen, joka tunsu suurta epätoivoa ja kyvyttömyyttä vastata loppuun asti

omista tunteistaan ja löytää uusia ratkaisumalleja pettymysten, turhaumien ja vihan tunteiden ilmaisuun. Mutta näin myös miehen, joka ei enää puolustellut tekemisiään, vaan seiso i suoraselkäisenä ja muutoshaluisena. Juuri näine paljastettui ne puutteineen tunsin arvostavani puhujaa!

Päivien teema oli seuraava: sukupuolten kohtaaminen ja miehen viisau s. Ei liene sattumaa, kun pohditaan miesten ja naisten välistä vuorovaikutusta, kun luodaan katsaus miehen patriarkaaliseen historiaan ja kun katsotaan sitä, mitä ja miten lehdissä naiset kirjoittavat meistä miehistä, kuten sunnuntain toinen esitelmäsi jä psykologi ja kirjailija Esa Sariola meille lukuisin esimerkein valotti, niin ei liene sattumaa, että väkivalta nousee yhdeksi keskeiseksi ihmetyksen aiheeksi. Esa Sariola vaikutti huolestuneelta esittäessään meille ajatuksen, että sukupuolina, miehinä ja naisina, olemme kuin aviopari. Olemme kriisin siinä vaiheessa, jossa riitely ja hyökkäykset käyvät yhä rajuimmiksi ja ilmassa on avioeron tuntua. ”Olemmeko ottamassa avioeroa? Mutta sehän on paradoksaalista, sillä emme me voi toisistamme erota”, toteaa Sariola samaan hengenvetoon.

Yhdeksi teemaksi väkivaltateeman rinnalle nousi naisen ja miehen erilaisuus ja siitä seuraavat hankaluudet. Mietittiin, että jos miehillä on ”putkiaivot” ja naisilla ”tippaleipäaivot”, niin mitä tehdä, kuinka ymmärtää toista sukupuolta? Jos nainen on verbaalisti nopeampi ja nokkelampi, niin mitä minun miehen pitää tehdä pärjätäkseni naiseni kanssa? Pitäisikö minun osata myös tuo sanoilla sapelonti tiukan paikan tullen? Itse ajattelen, että ei. Ei miehen tarvitse kilpailla naisen kanssa siitä, kumpi vie voiton, sillä toisen voitta-

essa , häviäjiä on aina kaksi. Toinen on joutunut nielemään oman kantansa kun toinen on saanut sen pitää, iloita voi vain voittaja ja hänkin toisen kustannuksella, hintana kasvanut etäisyyden tunne. Se, mikä minun sydäntäni alkoi polttaa, oli ajatus siitä, että me miehet ja naiset pohjimmiltamme haluamme tulla toistemme tahoilta ymmärretyksi ja kuulluiksi omina itsenämme. Janoamme yhteyttä. Erilaisuus ja erilaatuisuutemme on kuitenkin usein este. Toista on vaikea ymmärtää: Mitä hän oikein tarkoittaa? Miksi tuntee niin kuin tuntee? Miksi hän ei ymmärrä minua? Mutta olisiko meidän ehkä hyväksyttävä, että toista ihmistä ei koskaan voi loppuun asti käsittää, ei ainakaan ajattele malla tai analysoimalla. Voin tehdä jotakin muuta. Voin opetella vaikkapa kuuntelemaan tavalla, jossa omat ajatukseni ovat hiljaa. Voin myötäelää toisen tarpeita ja opetella ilmaisemaan omiani. Arvostelemisen ja syyttämisen sijaan kerto maan, mikä minua loukkaa, puolustautumisen sijaan, keskittämään huomioni toisen sanojen taakse ja kysymään, mitä sellaista hän minulta tarvitsee, mitä paitsi hän nyt on.

Miespäivien lähestyessä päätöstään, oli vielä yleisökeskusteluun hetki aikaa. Kaksi naista käytti puheenvuoron. Toinen heistä kertoi kuunnelleensa meidän erikäisten miesten kannanottoja ja näkem yksiä täällä ja ehdotti, että voisimme keskustella keskenämme näkökantojemme eroavuuksista ja mikä merkitys iäl lämmme on niihin. Eräs mies puolestaan ehdotti, että luovuttaisiin miespäivistä ja ruvettaisiin järjestämään ihmisyydenpäiviä. Hän oli myös sitä mieltä, etteivät suinkaan kaikki miehet ja naiset koe meidän sukupuolten välillä mitään ongelmaa ja että sekin on hyvä pitää mielessä. Petri Aarnio ehdotti, että kuljettaisiin kohti dia-

logia naisten kanssa ja minä saatoin omassa kannanotossani vilpittömästi yhtyä Aarnion ajatukseen. Näissä viimeisissä kannanotoissa, joita osanottajat esittivät yhteentulemisesta ja keskustelun avaamisesta naissukupuolen kanssa tuliinkin ehkä vähän kuin vahingossa näiden miespäivien yhteen keskeiseen aiheeseen, joka oli kohtaaminen! Voisimmeko ei vain puheissa, vaan myös konkretiassa siirtyä vastakkainasettelusta ja erilaisuuden etsimisestä toistemme kuunteluun ja kohtaamiseen?! Toiset läsnäoli-

jat uskoivat siihen, toiset eivät. Minä uskon vaikkakin aavistan sen olevan haastavaa. Uskon nimittäin kaikenlaisten polariteettien, mitä maailmassamme ilmenee, olevan aina saman asian eripuolia ja yhdessä enemmän kuin yksin. Erilaisuus on juuri kasvumahdollisuutemme ja se kohta, missä vasta kykyämme rakastaa kysytään.

Paljon jäi elämään, moni kysymys vastaamatta. Mutta lainatakseni filosofi Risto Maulaa, viisas on se, joka tietää, ettei tiedä. Toiseksi, kaikkea emme voi emmekä koskaan onnistu ratkaisemaan ajattelemalla ja analysoimalla, emme ainakaan meidän miesten ja naisten kesken.

Mies – ota naisesi syliin, kun häntä nalkuttaa ja kiukuttaa!

Kuuntele sanojen taakse, kuuntele moninaisuuden taakse. Ja toimi, sillä senhän sinä osaat. Siellä hän sinua kaipaa ja odottaa...

Mutta, jos loukkaannut; hyökkäät, puolustaudut tai sulkeudut luolaasi,

tulette molemmat väärinymmärretyiksi. Yhteys toiseen ihmiseen rakentuu kuuluksi tulemisesta, anteeksi annosta ja saamisesta, välittämisestä ja vaivannäöstä, kärsivällisyydestä ja monesta muusta hyveestä. Ja kuitenkin todennäköisesti hyvin yksinkertaisista pienen pienistä

sanoista, eleistä ja teoista.

Mistä alottaisimme? En tiedä, tiedätkö sinä? Etkö sinäkään, no kysytään ja kuunnellaan sitä yhdessä, ollaan rehellisesti ja toisiamme syyttelemättä hukassa.

Annetaan ikävällemme tilaa... ■

Mukaan miesryhmään!

Miessakit kutsuu miehiä koko maassa paikallisiin vuorovaikutusryhmiin, joissa keskustellaan mieheydestä ja miehen roolista ja vaihdetaan kokemuksia muiden kanssa. Mikäli haluat lisätietoja ryhmien toiminnasta tai haluat mukaan ryhmään, ota yhteyttä!

Helsinki, Espoo, Vantaa, Kauniainen + KOKO SUOMI

Esko Porola / Pertti Andersson

Puh. 09-6126 6216

Sähköposti esko.porola@miessakit.fi / pertti.andersson@miessakit.fi

Joensuu

Onni Voutilainen

Puh. 050 365 6138

Sähköposti onni.voutilainen@jns.fi

Lahti / Päijät-Häme

Timo Tikka

Puh. 03-780 1421 / 040 552 3310

Sähköposti timo.tikka@phnet.fi

Somero

Voitto Vieraankivi

Puh. 050 566 4116

Sähköposti voitto.tiimivalmennus@surfeu.fi

Kuopio / Itä-Suomi

Raimo Reinikainen

Puh. 0400 881 166

Sähköposti andracon@hotmail.com

Turku

Esko Vierikko

Puh. 040 503 3891

Sähköposti esko.vierikko@utu.fi

Hyvinkää

Veikko Korhonen

Puh. 040 567 4600

Sähköposti veikko.korhonen@hyvinkaa.fi

Tampere

Simo Ollila

Puh. 03-214 9029

Sähköposti tremies@saunalahti.fi

Internet www.saunalahti.fi/~tremies

Jyväskylä

Jarmo Lindholm

Puh. 040 734 4627

Sähköposti kullervokustannus@hotmail.com

Vihti

Markku Kedrin

Puh. 09-222 5313 / 040 545 7091

Sähköposti markku.kedrin@kolumbus.fi

Nurmijärvi

Seppo Laakso

Puh. 09-8789 9658 / 09-250 1310 /

050 511 7725

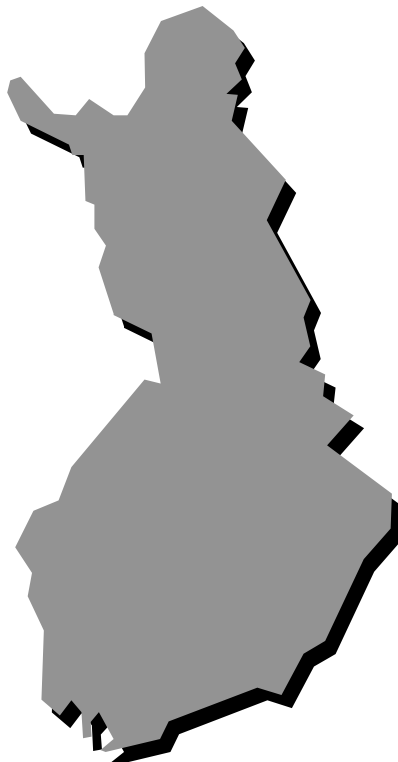
Sähköposti seppo.laakso@pp3.inet.fi

Hämeenlinna

Kai Salmi

Puh. 03-616 2608 / 050 354 9241

Sähköposti kai.salmi@virpi.net

Liity jäseneksi

Miessakit ry:n jäsenenä saat mm. jäsentiedottemme URHOn kotiisi sekä alennuksia järjestämistämme koulutuksista ja yleisötilaisuuksista. Jäsenmaksu on 15 euroa/vuosi (opiskelijat, eläkeläiset ja työttömät 7,50 euroa/vuosi).

Leikkaa tämä sivu irti, täytä kysytyt tiedot ja laita lipuke postiin (postimaksu on maksettu puolestasi). Pian saat kotiisi uudelle jäsenelle tarkoitetun aloituspaketin sekä tilisiirtolomakkeen, jolla voit suorittaa jäsenmaksusi.

Tervetuloa mukaan toimintaan!

Haluan liittyä Miessakkien jäseneksi

Haluan lisätietoja toiminnasta

Nimi:

Osoite:

Puhelin:

Syntymävuosi:

VASTAUSLÄHETYS
Sopimus 00100/602
00003 HELSINKI

MIESSAKIT RY

Kinkun paistoon, hyvät herrat!

Yleisön toivomuksesta julkaisemme uudestaan tämän URHOssa jouluna 2000 olleen ohjeen - Hauskaa joulua!

Vanhanajan joulukinkku

15-20 annosta

Valmistusaika 3-5 tuntia

2-4 kg luutonta suolattua kinkkua nahkoineen tai

3-5 kg suolattua kinkkua luineen nahkoineen

15-20 kpl kokonaisia neilikoita

Huuhdo kinkku kylmällä vedellä. Kuivaa kinkku ja puhdista se kauniin muotoiseksi. Nosta kinkku nahkapuoli (=kamarapuoli) ylöspäin uunivuokaan tai uunipannulle.

Leikkaa nahkaan partaveitsellä tai muulla terävällä veitsellä noin 2 mm syviä viiltoja. Tai tee nahkaan vinottain ristisuuntiin pitkiä viiltoja 2-3 cm välein, jolloin nahkaan muodostuu ruutukuvio. Pane jokaisen neliön ristikohtaan neilikka.

Työnnä lihanpaistomittari kinkkuun. Pane kinkku uuniin 150 asteeseen. Paista 60-75 minuuttia/kg eli kunnes sisälämpötila on 70-75 astetta. Nahka on tällöin ruskea ja rapea.

Ota kinkku uunista ja jäähdytä mahdollisimman nopeasti.

Tarjoilu: Poista etummaisesta nahkan palat ja leikkaa kinkusta muutama ohut viipale. Lisukkeiksi voit laittaa mm. luumuja, omenasosetta, sinappia ja lämmintä punakaalia.

Vinkejä:

Anna pakastetun kinkun sulaa hitaasti viileässä. Aikaa kuluu 1-4 vrk kinkun koon ja sisälämpötilan mukaan. Sisälämpötilan tulisi olla noin 10 astetta uuniin laitettaessa.

Testaa paistomittarin toimivuus. Pane mittarin kärki kiehuvaan, poreilevaan veteen. Jos mittari on kunnossa, se näyttää 98-100 astetta.

Työnnä lihalämpömittari kinkun paksuimpaan kohtaan niin, että sen kärki tulee mahdollisimman keskelle. Mittarin kärki ei saa koskettaa luuta.

Nautitaan tyylikkäästi!
